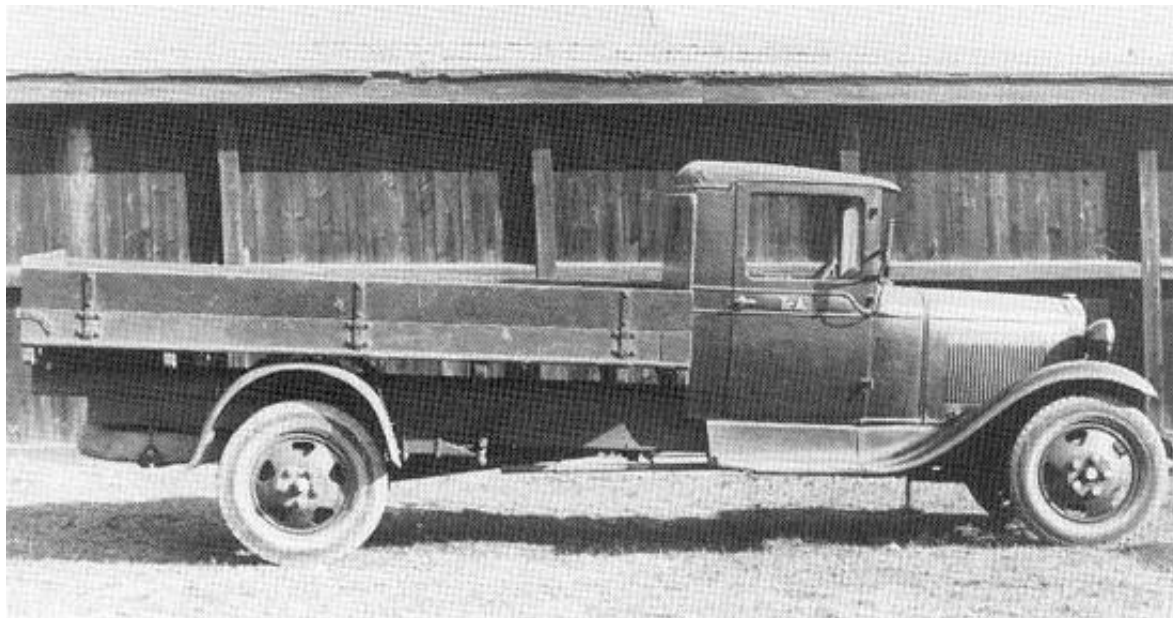

Den danske hær 1932-1941

-Ammunitionstjeneste - supplement

Let lastvogn af typen Ford A, 1935 [1](#)).

Ammunitionsforsyningsenheder hører ikke til de mest omtalte militære enheder, men uden en effektivt fungerende genforsyning af ammunition, er det ikke meget, de øvrige enheder kan foretage sig.

Denne artikel kan med fordel læses i sammenhæng med *Om dansk fodfolk 1932- 1941 - Ammunitionstjenesten*.

Ammunitionskolonnen

Ammunitionskolonnerne er fuldt motoriserede og består af 200-250 mand, med fra 70-95 lastvogne. Ammunitionskolonner opstilles af artilleriet, men først ved mobilisering. En division råder over 3-4 ammunitionskolonner.

Eksempler på pakning af en ammunitionslastvogn:

- ca. 38.800 stk. 8 mm patron (54 kasser)
- ca. 2.000 stk. håndbomber, håndgranater eller geværgranater
- 300 stk. 81 mm mortargranater
- 120 stk. 75 mm granatpatroner
- 80 stk. 10½ cm skud
- 40 stk. 15 cm skud.

Ammunitionen transporteres på lette lastvogne. Nogle ammunitionskolonner medfører både fodfolksammunition og 75 mm ammunition, andre kun artilleriammunition.

Underofficerer og menige er bevæbnet med gevær M.1889, mens officer og officianter er bevæbnet med pistol.

Organisation

(Fra Kilde 3; for ammunitionsvognene er kun anført den væsentligste del af lasten.)

Divisionens ammunitionskolonner består hver af:

- 1 kommandosektion, med fællespersonale og træner, herunder 2 rekylgeværvogne, benzinvoget og reservevogne.
- 4 ammunitionssektioner, der efter indholdet benævnes fodfolkssektion samt 75 mm, 10½ cm eller 15 cm sektion.

Kommandosektion

- 2 rekylgeværvogne
- 1 mekanikervogn
- 1 lægevogn
- 1 køkkenvogn
- 1 forsyningsvogn
- 2 benzinvoget
- 1 bagagevogn
- 3 reservevogne

Fodfolkssektion

- 9 ammunitionsvoget (8 mm patroner)
- 2 ammunitionsvoget (håndbomber m.v.)
- 3 ammunitionsvoget (81 mm)
- 1 ammunitionsvogn (magasiner/rekyl- og maskingeværer)
- 1 mekanikervogn

75 mm sektion

- 8 ammunitionsvoget (hver med 17 kasser á 8 stk. 75 mm brisantgranatpatroner M.1927)
- 1 ammunitionsvogn (hver med 15 kasser á 8 stk. 75 mm brisantgranatpatroner M.1911/18 eller M.1911)
- 9 ammunitionsvoget (hver med 17 kasser á 8 stk. granatkardæskpatroner)
- 1 mekanikervogn
- 1 reservevogn

10½ cm sektion

- 12 ammunitionsvoget (hver med 50 stk. 10½ cm brisantgranater M.1939)
- 1 mekanikervogn
- 3 reservevogne

15 cm L/22 sektion

- 2 ammunitionsvoget (fordelt på de to voget: 48 stk. stålgranatkardæsker; 4 kasser á 8 ladninger 1-6; 5 kasser á 6 ladninger 7)
- 12 ammunitionsvoget (fordelt på de 12 voget: 352 15 cm brisantgranater; 26 kasser á 8 ladninger 1-6; 35 kasser á 6 ladninger 7; 8 kasser á 18 overladninger)
- 1 mekanikervogn

15 cm L/17 sektion

- 2 ammunitionsvoget (fordelt på de to voget: 48 stk. stålgranatkardæsker; 4 kasser á 6 ladninger 1-5; 6 kasser á 6 ladninger 6)
- 12 ammunitionsvoget (fordelt på de 12 voget: 352 15 cm brisantgranater M.1927; 30 kasser á 6 ladninger 1-5; 42 kasser á 6 ladninger 6; 10 kasser á 18 overladninger [2](#)))
- 1 mekanikervogn

- 1 reservevogn

- 3 reservevogne

75 mm ammunition.

Fra hjemmesiden Dansk Militærhistorie, Artilleriøvelse ca. 1940.

Ammunitionsvognene i artillerisektionerne indeholdt også *1 sæt tilbehør til ammunitionsvogn*. Dette tilbehør omfattede:

- 2 stk. 3 m planker (1"x6"); 20 trælister; 6 træklodser; 1 pakke 3" søm
- 3 krudttæpper; 4 løbere af hårdækkentøj og eventuelt (i fredstid altid) 2 ildslukkere (heraf 1 med skum).

Det vides ikke, om billedet viser et ammunitionstæppe, en løber eller blot en almindelig presenning

Kilde 3 oplyser også, at der i ammunitionskolonnen indgik motorcykelførere. Nærmere oplysninger om antal motorcykler og type (solo-/sidevognsmaskiner) foreligger ikke, men med alle de lastvogne har der klart været behov for et antal motorordonnanser, når man skulle sikre, at ammunitionssektionerne kom frem til rette sted, i rette tid.

Ammunitionstjeneste

Beholdning

Hvor

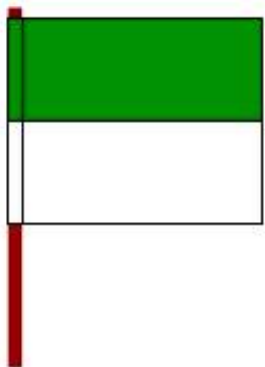
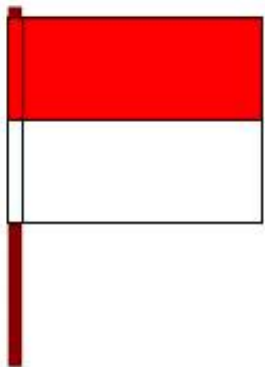
1. ammunitionsbeholdning Den ved afdelingerne og regimenterne værende beholdning.

1. ammunitionsreserve I divisionens ammunitionskolonner.

Øvrig reservebeholdning I ammunitionstog og reserveparker samt i faste parker (depoter) bag hæren.

Ammunitionsoplag bør spredes, sløres og om muligt værnes mod luftangreb. Kilde 1 anfører som

opmærksomhedspunkt, at ammunitionserstatning som oftest må udføres i mørke.

Ammunitionssektionernes opstillingssted angives således:

En fodfolkssektion:

Om dagen ved et flag, hvis øverste halvdel er rød, nederste hvid. Om natten ved en rød lygte over en hvid. Se venstre principskitse.

En artillerisektion

Markeres på tilsvarende måde, dog med grøn farve i stedet for rødt. Se højre principskitse.

Skitserne er fremstillet på baggrund af oplysninger i Kilde 1.

Ammunitionslastvogn fra 13. Artilleriafdeling.

Billeder af ammunitionstjeneste hører ikke til de mest almindelige og dette billede er således genbrug fra min artikel Dansk luftværnsartilleri 1940, Del 2 [3](#) .

Der er således ikke tale om et køretøj tilhørende en ammunitionskolonne, men til selve artilleriafdelingen.

Ammunitionstjenestens ordning

Under fægtning erstattes forbrugt ammunition i reglen ved, at afdelingernes tomme ammunitionskøretøjer kører tilbage til og fyldes ved ammunitionskolonnerne. Det kan ofte være praktisk at fremskyde dele - sektioner eller enkelte vogne - fra ammunitionskolonnerne til udleveringssteder nærmere kamplinjen eller helt frem til batterierne.

Er der ingen ammunitionsreserver til rådighed, kan den højre fører blive nødsaget til at befale en omfordeling af den ved afdelingerne værende ammunition, alt afhængig af den taktiske situation.

Direkte anmodninger om ammunition fra en afdeling til en anden skal, hvis det på nogen måde er muligt, efterkommes.

Efter fægtning træffer den højere fører på grundlag af afdelingernes og selvstændige underafdelingers rekvisitioner bestemmelse om erstatning af forbrugt ammunition.

Ammunitionstog

Eksempelvist ammunitionsstog

Lokomotiv; her et litra K damplokomotiv.

Lukkede godsvogne, litra Q.

Tegningerne er gengivet med tilladelse fra <http://www.jernbanen.dk> ©

Ammunitionstog er omtalt i min artikel Om jernbanetransport af Hærens enheder i 1930'erne.

Eksemplet er konstrueret til lejligheden, idet *Jernbanetransportreglement for Hæren, 1936* (Kilde 5) ikke angiver hvilke vogntyper, der foretrækkes til ammunitionstransport.

I Kilde 5 omtales, hvorledes lukkede godsvogne pakkes med henholdsvis artilleriprojektiler samt ladningskasser, ladnings- og magasinkoggere, zinkcylindre samt patronkasser og pakkasser.

Artilleriprojektiler anbringes liggende i et, to eller tre lag. Mellem de enkelte lag placeres hårdækkentøj eller uldne tæpper, hvilke også bruges til at pakke bag og på siden af projektilerne. Pakningen sker i vognenes længderetning og ved hjælp af brædder, klodser og kilder forhindres projektilerne i at rulle. De øvrige ammunitionsgenstande pakkes ligeledes ind i hårdækkentøj og/eller løbere, dog undtagen patron- og pakkasser, der blot stables.

Fredstidsbestemmelserne for transport af ammunition, der ikke medføres i karrer og lignende, nævnes angivet i Materielbekendtgørelse nr. 13 af 10. november 1932 fra Hærens Tekniske Korps. Disse bestemmelser anvendes også under krigsforhold, i den udstrækning forholdene tillader det.

Ammunikionskompagniet

I stillingskrig oplægges trænets og trossets beholdninger af ammunition helt eller delvis i depoter, benævnt divisions- eller regimentsdepoter mv. efter den myndighed, hvorunder de hører.

Tjenesten ved de større depoter samt på udleveringsstationer og -steder varetages af personel hørende til et ammunitionskompagni. Kilde 1 oplyser, at et ammunitionskompagni består af ca. 135 mand, hvoraf ca. 35 er på cykel. På baggrund af pen- og blækrettelser i Kilde 3 ser det dog ud til, at cyklerne er udgået af organisationen mellem 1938 og 1941.

Ammunikionskompagnier må have været nogle af de lavest prioriterede enheder, idet soldaterne, stort set som de eneste, ikke ville få udleveret stålhjelm (Kilde 3).

Kilder

1. *Huskebog til brug i felten, ved øvelser og krigsspil* af H.H. Jørgensen, N. Olaf Møllers Forlag, København 1936.
2. *Forsvarsbogen* af oberst T. Andersen, Gyldendal, København 1941.
3. *Feltudrustning for Enkeltmand*, Krigsministeriet, København 1936, med rettelsesblade frem til august 1941.
4. *Danmarks Hær, Bind I og II* under redaktion af kaptajn Hector Boeck, kaptajn S.E. Johnstad-Møller og kaptajnløjtnant C.V. Hjalp, Selskabet til udgivelse af kulturskrifter, København 1934-1935.
5. *Jernbanetransportreglement for Hæren*, Krigsministeriet, København 1936.

Per Finsted

Trænvogn M.1909 [4](#)).

Efterskrift

Selvom ammunitionskolonnen er fuldt motoriseret, nævner Kilde 1 også eksempler på, hvorledes en trænvogn eller færdselsvogn (udskrevet vogn) kan pakkes med ammunition.

Eksempler på pakning af en trænvogn eller færdselsvogn:

- ca. 20.000 stk. 8 mm patron
- 150 stk. 81 mm mortargranater
- 80 stk. 75 mm granatpatroner

Noter:

1) Billedet stammer fra *Automobilet i Hæren 1908-1983* af Frank Pedersen, 1983.

2) Overladninger indgår kun i 15 cm L/17 sektioner, der forsyner batterier med 15 cm stålhaubits L/17 M.1923 - se evt. min artikel Dansk motoriseret feltartilleri 1940.

3) Billedet stammer fra *Årets største begivenheder i billeder - det bedste fra "Den danske Kamp" 1940-1943* af Carl Næsh-Hendriksen, International Billedreportage A/S, Bogforlaget Dana, Fruens Bøge.

4) Billedet stammer fra *Lærebog for Fodfolkets Korporalskoler - Udrustning og Train*, Krigsministeriet, København 1941.